

КАФЕДРА ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ МУЗИКИ

Редагування музикознавчої літератури

Освітній ступінь

«Бакалавр»

Курс	4
Семестр	7

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»
026 «Сценічне мистецтво»
034 «Гуманітарні науки»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
«Культурологія»
«Музична режисура»

Статус

Вибіркова

ECTS	3
Годин	90
Лекції	10
Семінари	11
Індивідуальні заняття	7
Самостійна робота	62

Форма контролю

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Редя Валентина Яківна, докторка мистецтвознавства, професорка кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=mXQjw18AAAAJ
e-mail	redya.valentina@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет «Редагування музикознавчої літератури» є важливою складовою професійної підготовки студентів вищого музичного навчального закладу. Діяльність редактора музикознавчої літератури – одна із важливих галузей прикладного (практичного) музикознавства, яке наразі набуває все більшої актуальності. Професія редактора вимагає глибоких спеціальних знань у різних галузях музикознавства, а також специфічних умінь та навичок у сфері видавничої справи. Знання, набуті завдяки курсу «Редагування музикознавчої літератури», не лише розширюють професійний кругозір майбутніх фахівців, але є також суттєвим чинником покращення рівня власних наукових робіт студентів. Практична робота редактора музикознавчої літератури передбачає глибокі знання в обсязі всього комплексу музично-історичних та теоретичних дисциплін, суміжних гуманітарних наук. Редактор активізує у своїй діяльності досягнення сучасного музикознавства та культурології.

Програму курсу складено відповідно до вимог, якими позначений сучасний етап розвитку вищої мистецької освіти в Україні. Методологічна основа курсу – новітні праці з теорії, методики та практики редагування О. Добровольського, В. Карпенка, З. Партико, М. Тимошика, інших авторитетних авторів.

Знання та навички, набуті завдяки курсу «Редагування музикознавчої літератури», збагачують професійну оснащеність випускника музичної академії. Уміння редагувати наукові тексти – важлива складова його фахової підготовки, незалежно від конкретної галузі, у якій він працюватиме.

Курс спрямований на підготовку студентів до майбутньої практичної діяльності у галузі редагування музикознавчої літератури.

Мета курсу – підготувати майбутніх фахівців музичної галузі до самостійної редакторської діяльності у спеціалізованих книжкових видавництвах, а також у сфері журнальної та газетної періодики, у інтернет- виданнях тощо.

Основні **завдання курсу** «Редагування музикознавчої літератури» визначені необхідністю сформулювати у студентів наступні **компетентності**.

Загальні:

- прагнення та здатність вчитися і бути сучасно навченим;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- навички використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- вміння спрямувати власний професійний та творчий потенціал на успішну реалізацію авторського задуму наукового тексту.

Спеціальні:

- розуміння ролі та системного характеру редакторської діяльності у видавничому процесі;
- професійна обізнаність у сфері методології, теорії та практики редагування;
- вміння осмислено, творчо і самостійно здійснювати функції, пов'язані з редакторською діяльністю;
- здатність раціонально організувати та чітко спланувати процес роботи з автором;
- вміння самостійно працювати з науковою та методичною літературою відповідного профілю як засобом формування власного професіоналізму у галузі редагування;
- набуття практичного досвіду редакторської діяльності.

Результати навчання

Як результат вивчення курсу «Редагування музикознавчої літератури» студенти **знатимуть**:

- специфіку підготовки видань різного типу;
- основні види редагування тексту;
- сутність, структуру та механізми редагування;
- послідовність дій, необхідних для створення та випуску видання;
- жанрові різновиди музикознавчих текстів;
- етапи роботи редактора над текстом;
- кінцеву мету діяльності редактора.

На основі засвоєння теоретичних положень курсу студенти **вмітимуть**:

- визначити відповідність музикознавчого тексту заявленому жанру;
- оцінити інформаційну цінність та наукову новизну статті;
- перевірити фактичний матеріал рукопису;
- проаналізувати текст з точки зору стилістичної відповідності специфіці видання;
- підготувати редакторський висновок щодо поданої до друку статті;
- відредагувати текст наукової музикознавчої статті, використовуючи основні методи та прийоми редагування;
- оволодіти початковим рівнем професійної майстерності редактора музикознавчої літератури;
- користуватися відповідною фаховою літературою – зокрема, сучасними довідниками редактора, інтернет-ресурсом тощо;
- застосовувати набуті знання та вміння у власній професійній діяльності.

Курс «Редагування музикознавчої літератури» постійно оновлюється відповідно до сучасної нормативної бази видавничої справи та завдяки залученню новітніх досліджень у сфері практичного музикознавства.

В процесі реалізації програми можливі зміни послідовності вивчення деяких тем та розподілу робочого часу. Запропонований перелік рекомендованої літератури може доповнюватися і коригуватися відповідно до конкретних умов викладання курсу (рівня загальної і музичної підготовленості студентської групи, наявності ілюстративного матеріалу, науково-творчих пошуків викладача тощо).

Формат та структура курсу. Дисципліна «Редагування музикознавчої літератури» базується на засадах академічної освіти, але за умов відсутності спеціального навчального посібника, тож спирається переважно на лекційний курс та наявні публікації з теорії та практики редакторської справи. Окрім

лекцій і практичних групових занять (семінари, семінари-практикуми, презентації та їхнє обговорення тощо), важливою складовою навчального процесу є індивідуальні заняття, на яких відбувається покрокове оволодіння студентом методикою та технікою редагування фахової літератури. З метою перевірки знань передбачено проведення модульних контрольних робіт, письмових та усних бліц-опитувань, інші форми контролю.

Для більш ефективної комунікації зі студентською групою використовуються платформи Google Classroom та Google-meet. Викладач і студенти несуть спільну відповідальність за створення сприятливого навчального середовища.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1

Редагування музикознавчої літератури: структура та завдання

Тема 1.

Прикладне (практичне) музикознавство: галузі та форми діяльності

Прикладне музикознавство («музикознавство для всіх»). Просвітницько-популяризаторська спрямованість фахової діяльності музикознавця у прикладній сфері – критика, журналіста, лектора, музичного редактора (у видавництві, на радіо та телебаченні), менеджера – організатора музичної справи, що забезпечує донесення думки про музику до широкого загалу, задовольняючи культурні потреби суспільства.

Семінар: Музикознавство як професія: реальність та сучасні виклики

Тема 2.

Типологія видавництва і видань. Видавничий процес та його структура. Загальне поняття про редагування

Види видавництва (універсальні та спеціалізовані, державні та приватні, газетно-журнальні та книжкові). Підготовчий, виробничий, завершальний етапи видавничого процесу. Сучасні форми видавничої діяльності.

Типологія видань:

- за цільовим призначенням (офіційні, наукові, науково-популярні, масово-політичні, навчальні тощо);
- за матеріальною конструкцією (книжкові, журнальні, газетні та ін.);
- за особливостями знакової системи (текстові, нотні тощо);
- за періодичністю (періодичні, неперіодичні та такі, що продовжуються).

Редакторська діяльність та її різновиди (видавнича справа, радіо, телебачення). Редактура як складова видавничої справи.

Семінар-практикум: Редакторське читання рукопису

Тема 3.

Алгоритм роботи з рукописом, прийнятим до друку

Редакційний етап видавничого процесу. Прийом рукопису від автора.

Оцінка рукопису. Редакторський висновок.

Робота редактора з рукописом, прийнятим до друку. Специфіка роботи з «чужим словом»: поєднання оціночної позиції, творчого підходу та «технічної» фахової майстерності.

Завдання та умови правки авторського тексту. Комунікативна складова процесу редагування. Редагування і авторський стиль: питання коректності виправлень. Межі втручання редактора. Редакторська етика.

Семінар-практикум: Редакторський висновок

Змістовий модуль 2

Редакторський аналіз тексту

Тема 1.

Специфіка редакторського читання рукопису. Редакторський аналіз тексту

Редакторське (аналітичне) читання рукопису та його специфіка. Мета і завдання редакторського аналізу тексту (відповідність задуму, заголовка, підзаголовків – змісту і жанру наукової роботи). Помітки на берегах, посторінкові зауваження та їх доцільність.

Можливі проблеми у науковому тексті:

- невідповідність вимогам видання (фахового журналу);
- відсутність структурної організації тексту;
- смислові порушення;
- стилістичні, орфографічні, пунктуаційні помилки.

Семінар: Перевірка фактичного матеріалу рукопису

Тема 2.

Послідовність редагування наукового тексту. Основні типи, прийоми редагування та види редакторської правки

Відповідно до можливих недоліків існує декілька типів редагування наукового тексту:

- наукове (спеціальне, смислове) редагування;
- структурне редагування;
- літературне редагування;
- технічне редагування.

Основні прийоми редагування: переміщення або видалення фрагментів тексту, розбиття тексту на абзаци, об'єднання абзців, виправлення помилок.

Види правок: правка-вичитка, правка-скорочення, правка-обробка, правка-переробка.

Семінар: Основні принципи та прийоми редагування

Змістовий модуль 3

Методика редагування

Тема 1.

Наукові видання. Робота редактора з науковим та допоміжно-довідковим апаратом наукової праці

Різновиди наукових видань (монографія, збірник наукових статей, збірник матеріалів конференції, автореферат дисертації).

Загальні відомості про редагування наукових збірок та монографій. Рівні організації наукового тексту.

Робота редактора з науковим апаратом видання (статті). Логіка організації текстового матеріалу. Питання композиції тексту.

Визначення та дефініції. Способи цитування та посилання на джерела.

Загальна характеристика апарату книги. Передмова. Післямова. Анотація. Коментарі та примітки. Показчики та їх види. Бібліографічний апарат. Різновиди списків використаних джерел та особливості їх оформлення.

Семінар: Редакторська робота з науково-довідковим апаратом наукової праці

Тема 2.

Особливості редагування музикознавчого тексту. Редагування наукової статті. Редагування газетної та журнальної статті

Музикознавча література та її різновиди. Редагування наукової статті.

Редагування журнальної статті. Редагування газетної статті.

Перевірка фактичного матеріалу рукопису. Виправлення композиційних недоліків.

Термінологічний апарат. Робота над стилістикою. Специфіка ілюстрацій у музикознавчих статтях.

Семінар-практикум: Редагування музикознавчого тексту

Практичні завдання

- Порівняльний аналіз авторського та надрукованого варіантів журнального (газетного) музикознавчого тексту, оцінка роботи редактора.
- Редакторський аналіз структурного, інформативного, наукового та мовностилістичного рівнів поданого до друку авторського тексту.
- Підготовка аргументованого редакторського висновку щодо поданої до друку статті.
- Упорядкування змісту та складання рубрикації збірки фахових наукових статей.
- Самостійне (під керівництвом педагога) редагування наукової музикознавчої статті (обсяг 0,5 друк. арк.).

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Редагування музикознавчої літератури» є лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів та заходи з контролю знань.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; теоретичні, наочні, практичні методи навчання.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали оприлюднюються на платформі Google Classroom.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами усного, письмового контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Об'єктами контролю є систематичність, активність та результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Курс «Редагування музикознавчої літератури» передбачає наступні методи контролю:

- усне опитування, яке здійснюється під час семінарських занять, контролю змістових модулів та модулів загалом, і включає перевірку знань відповідного теоретичного матеріалу (див. пп.Теми семінарських занять, Питання до змістових модулів).
- модульний контроль як перевірка результатів вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної

контрольної роботи.

- метод письмового контролю: редагування наукової музикознавчої статті обсягом 0,5 друкованого аркуша (див. «Індивідуальні завдання»).
- підсумковий контроль знань, передбачений у формі заліку, здійснюється з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Залікові вимоги

Для зарахування дисципліни необхідно впродовж семестру виконати передбачені навчальною програмою види роботи (оцінюються за 100-бальною шкалою).

Умови допуску студента до заліку:

- відсутність заборгованості з семінарських занять;
- відсутність заборгованості з модульних контрольних робіт;
- виконані практичні завдання.

Теоретичний матеріал

1. Редагування в системі практичної діяльності музикознавця.
2. Основні етапи видавничого процесу.
3. Роль та функції редактора на редакційному етапі видавничого процесу.
4. Типи видань.
5. Редакторський аналіз тексту.
6. Особливості редакторського прочитання тексту.
7. Редакторські помітки на берегах рукопису.
8. Редакторський висновок.
9. Алгоритм роботи редактора з автором.
10. Види редакторської правки.
11. Критерії редакторської оцінки вибору теми.
12. Специфіка редагування музикознавчої літератури (наукової статті).
13. Обсяг та зміст поняття «науковий апарат дослідження».
14. Редакторська робота над довідковим апаратом видання.
15. Специфіка ілюстративного матеріалу у друкованих музикознавчих виданнях.

Практичні завдання до заліку (виконуються протягом семестру):

- редакторський висновок щодо статті, поданої до друку;
- самостійне (під загальним керівництвом викладача) редагування музикознавчої статті обсягом 0,5 друк. аркуша (Times New Roman, інтервал 1,5).

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід, оцінювання	Всього %
1.	Участь у семінарських заняттях, обговореннях тощо	10
2.	Підготовка презентації за обраною Темою	10
3.	Результативність виконання індивідуальних завдань	20
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Модульні контрольні роботи (2)	20
6.	Залік	30
	Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Високий (творчий) рівень компетентності.

А (90–100) = (відмінно) – студент продемонстрував глибокі знання навчального матеріалу, уміння аргументовано й послідовно відповідати на поставлені запитання; виявляє вміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань, які виконані у повному обсязі; продемонстрував професійні навички редагування музикознавчих текстів.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

В (82–89) = (добре) – студент продемонстрував міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу та вільне їх застосування на практиці; виявив сформовані уміння працювати з фаховими музикознавчими текстами; на належному рівні виконав практичні завдання у обсязі 80–90%; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

С (74–81) = (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу та в цілому самостійно застосовувати їх на практиці; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; виправляти допущені помилки, добирати аргументи на підтвердження своїх думок. Практичні завдання виконані у обсязі 70–75%.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

Д (64–73) = (задовільно) – студент засвоїв значну частину теоретичного матеріалу, виявляє розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер (труднощі з наведенням аргументації); виконав практичні завдання у обсязі не менше 60%; здатен виконати навчальне завдання, але практичні роботи містять помітну кількість різного роду помилок.

Е (60–63) = (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів, допускає суттєві помилки. Практичні завдання виконані у обсязі 50%.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = (незадовільно) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; виконав практичні завдання в обсязі менш ніж 50%, допускає значні помилки.

F (1–34) = (незадовільно) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення положень; не працював в аудиторії з викладачем або самостійно, не продемонстрував сформовані навички редакторської роботи в процесі самостійного редагування фахових наукових статей.

ІНКЛЮЗИВНА НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

ПОЗААУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається залучення студентів до попереднього редагування текстів (тези та доповіді на науково-творчих, науково-практичних студентських конференціях, матеріали критичних публікацій тощо). Найбільш успішні студенти можуть бути задіяні у процесі підготовки до друку наукових фахових збірників академії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

Александрова Н. Про дисциплінарне оновлення сучасного музикознавства. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2003. Вип. 29. С. 152–161.

Благовірна Н. Б. Апарат видання як інтелектуальна автономність читача. Поліграфія і видавнича справа. 2017. № 2. С. 147–162. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2017_2_19

Добровольський О. О., Хойнацький М. С. Підготовка оригіналів до видання : на допомогу автору, рецензентові, редактору, коректорові. Київ: Вища школа, 1991. 110 с.

Зелінська Н. В. Типологічні проблеми редакторської підготовки видання: теоретичні та методичні аспекти. In medias res : зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2007. С. 82–90.

Карпенко В. О. Основи редакторської майстерності: Теорія, методика, практика. Київ: КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2007. 106 с.

Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи. Львів: Афіша, 2011. 416 с.

Редя В. Я. Всесвіт музикознавства: реалії та сучасні виклики. Культурологічні виміри актуальних проблем мистецтва : колективна монографія / заг. ред. Т. І. Андрущенко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. С. 127–140. URL: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/kol.-monografiya-Andrushhenko.pdf>

Сторубльов О. І., Бесєдіна Л. М. Підготовка рукописів до видання : метод. посібник. Київ: Логос, 2008. 250 с.

Тимошик М. С. Редакторський аналіз: теоретичний і практичний аспекти. Наукові записки Інституту журналістики : наук. збірка. Київ, 2011. Том 44. С. 127–132.

Тимошик М. С. Редакторський висновок – завершальний етап

реданалізу. Тимошик М. С. Редакторський аналіз: завдання, зміст, логічні засади : наукове видання. Київ, 2012. С. 25–31. URL:

<https://studfile.net/preview/6329479/page:2/>

Ярема С. М. Технічне редагування : навч. посібник. Київ: Університет «Україна», 2003. 284 с.

Додаткові джерела

Боцула М. П. Підготовка посібників засобами Microsoft Word : метод. посібник (для авторів навч. та інструктивно-методичної літератури). Вінниця: ВНТУ, 2005. 120 с.

Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : ДСТУ 8302:2015 «Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2017. 26 с. URL: <http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>

Вовковінська Н. Word. Лабораторний практикум. Київ: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Долгіх Я. Фахова академічна музична освіта та сучасне соціокультурне середовище: ціннісно-світоглядний аспект. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2022. № 2. С. 26–39. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/262823>

Жаркова В. Б. «Музикознавство сьогодні – не накопичення інформації, а виявлення сенсу в музичному творі». URL: <https://platfor.ma/magazine/text-sq/science/jarkova-valeria>

Зелінська Н. В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою твору. Літературне опрацювання тексту. Київ: УМКВО, 1989. 76 с.

Іванченко Р. Г. Літературне редагування : посібник. Київ: Парламент-ське видавництво, 2003. 246 с.

Карпенко В. О. Редакторська справа: проблеми майстерності : конспект лекцій. Частина 1: Поняття фаху: зміст, форма, нюанси. Київ, 2005. 161 с.

Редя В. Я. Прикладне музикознавство: про актуальність напряму у фаховій підготовці музикознавців. Матеріали VII Міжнародної науково-творчої конференції «Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології». Київ, 2014. С. 152–154. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33686616.pdf>

Різун В. В. Літературне редагування. Київ: Либідь, 1996. 236 с.

Родик К. Невивчені уроки Ситіна або «Гоголізація триває». Львів: Кальварія, 2000. 174 с.

Січинський В. Друкарські і видавничі знаки XVI–XX століть. Варшава, 1936 (Друкарня НТШ у Львові). 21 с.

Сюта Б. Основи парамузикознавства : методичні рекомендації. Київ, 2008. 40 с. (Рец.: Найдюк О. Богдан Сюта. Основи парамузикознавства. Критика. 2011. Число 9–10. С. 7). URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/osnovy-paramuzykoznavstva>

Тимошик М. С. Видавнича справа та редагування : навч. посібник. Київ: Наша культура і наука, 2004. 224 с.

Чекан Ю. І. Сучасна соціокультурна ситуація і проблеми музичної освіти. Українська музика. Львів, 2013. № 3 (9). С. 41–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrmuzyka_2013_3_7.

Чекан Ю. І. Музична сфера сучасної культури: виміри та конфігурації. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2020. Вип. 129 : Сучасне музикознавство: методологія, теорія, історія. С. 81–91. URL: <http://naukvisnyknmau.com.ua/article/view/219681>